Eduskunnan Sivistysvaliokunta
Viite: Lausuntopyyntö 22.09.2025
vastausosoite: SiV@eduskunta.fi ja suullinen kuuleminen 8.10.2025

Suomen Akatemian lausunto asiasta: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta sekä ehdotuksista vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

Suomen Akatemia kiittää lausuntopyynnöstä koskien Valtioneuvoston selvitystä komission tiedonannosta sekä ehdotuksista EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi: Lausuntomme keskittyy tieteeseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Suomen Akatemia tukee komission ehdotuksen pyrkimyksiä yksinkertaistaa talousarviota ja tehdä siitä läpinäkyvämpi ja johdonmukaisempi. Suomen Akatemia pitää talousarvion painopisteen siirtymistä kohti kilpailukykyä hyvänä suuntana ja arvostaa erityisesti TKI-puiteohjelma Horisontti Euroopalle esitettyä merkittävää rahoitusta. Komission esitys tarjoaa hyvän pohjan jatkokeskusteluille EU:n suunnasta vuosina 2028–2034.

Suomen Akatemia korostaa, että korkeatasoinen tutkimus on innovaatiotoiminnan perusta. Ilman uutta, rohkeaa ja tieteellisesti koeteltua tietoa ei synny kehitystä eikä innovaatioita. Siksi tutkimusrahoituksen tulee perustua kilpailuun ja kansainvälisesti tunnustettuun vertaisarviointiin, joka varmistaa rahoituksen kohdentumisen tieteellisesti korkeatasoisimmille hankkeille. Tämä on keskeinen osa Suomen - ja Euroopan - strategista kykyä vastata globaaliin osaamis- ja innovaatiokilpailuun. On hyvä, että tämä ajattelutapa heijastuu myös komission ehdotuksessa ja että laatu ja kilpailu ovat jatkossakin EU-tutkimusrahoituksen perustavia kulmakiviä.

Suomen Akatemia tukee Valtioneuvoston linjaa siitä, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ohella avoimen kilpailun ja hankkeiden korkean laadun tulisi olla lähtökohtana myös Euroopan kilpailukykyrahaston rahoitukselle.

Suomen Akatemian näkemys on, että tieteen vapaus ja tutkijoiden mahdollisuus valita tutkimusaiheensa itsenäisesti ovat sivistysvaltion perusta ja tulevaisuuden innovaatioiden edellytys. Innovaatioiden synty ei ole lineaarista – se vaatii monialaista, pitkäjänteistä ja usein yllättävää tiedon kumuloitumista. Pidämme tärkeänä, että tutkijalähtöinen tutkimusaiheiden määrittely jatkuu tulevaisuudessakin EU-ohjelmissa.

Suomen Akatemia

Suomen Akatemia painottaa, että riittävä määrä vapaata tutkimusrahoitusta on strategisesti tärkeää, jotta tutkijat voivat tarttua uusiin ja ennakoimattomiin mahdollisuuksiin. Koska emme voi ennustaa, miltä alalta tulevaisuuden innovaatiot syntyvät, innovaatiopolun alkuvaiheen on oltava laaja ja monipuolinen. Tämä tukee myös EU:n tavoitteita vahvistaa tutkimuksen ja innovoinnin roolia yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa. On huolehdittava, että komission talousarvio vuosille 2028-2034 tarjoaa riittävässä määrin rahoitusta korkealaatuiselle perustutkimukselle, kilpailukykyisen innovaatiotoiminnan kivijalalle.

Suomen Akatemia pitää kansainvälistä tutkimusyhteistyötä välttämättömänä innovaatiotoiminnan kehittämisessä. Kansainväliset verkostot, yhteiset tutkimusinfrastruktuurit ja osaajien liikkuvuus vahvistavat Suomen asemaa tiedemaana ja luovat edellytyksiä uusien innovaatioiden syntymiselle. EU-tason toimet, jotka tukevat tutkijoiden ja asiantuntijoiden liikkuvuutta sekä yhteisiä tutkimusohjelmia, ovat erityisen tärkeitä pienelle maalle kuten Suomelle.

Suomen Akatemia tiedostaa tutkimuksen turvallisuuteen liittyvät haasteet uudessa toimintaympäristössämme. Suomessa on jo ryhdytty toimiin tässäkin suhteessa ja Akatemian tutkimusrahoitus ottaa turvallisuuskysymykset entistä tarkemmin huomioon. On tärkeää, että turvallisuusaspekti otetaan huomioon myös EU-ohjelmien kansainvälisessä yhteistyössä.

Suomen Akatemia suhtautuu kaksikäyttötutkimuksen rahoittamisesta käytävään keskusteluun avoimesti. On selvää, että vain korkealaatuinen tutkimus tarjoaa pohjan korkealaatuisten kaksikäyttötuotteiden kehittämistyölle. Tästä syystä on tärkeää, että laadun ja kilpailun periaatteista ei tingitä myöskään kaksikäyttötutkimuksen rahoituksessa.

Helsingissä 6.10.2025

Johtaja Floora Ruokonen